

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ส่งเสริมการอ่าน

ภาษาไทย

ชุดนิทานพื้นบ้าน

เล่าขานนิทานถิ่นใต้

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

• ชัชชานนท์ พลฤทธิ

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ส่งเสริมการอ่าน

ภาษาไทย

ชุดนิทานพื้นบ้าน

เล่าขานนิทานถิ่นใต้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช ๒๕๕๑

ผู้เรียบเรียง

นายชัชชานนท์ พลฤทธิ์

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

ตำแหน่งครู วิทยฐานะครูชำนาญการ

โรงเรียนวัดท่างาม

สพป.นครศรีธรรมราช เขต ๑

โรงเรียนวัดท่างาม

หมู่ที่ ๕ บ้านท่างาม ตำบลท่าจั่ว อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช

โทร. ๐๖-๑๗๙๔-๔๒๕๔

<http://www.facebook.watthangam>

คำนำ

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ได้กำหนดให้ภาษาไทยเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้สามารถใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง คล่องแคล่ว และเหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย สามารถนำความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การใช้ภาษาไปใช้ติดต่อสื่อสารและเป็นเครื่องมือศึกษาหาความรู้ตลอดชีวิต

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติเป็นสมบัติทางวัฒนธรรม อันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย ใช้ในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจ เพื่อความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบธุรกิจ การงาน และดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข ใช้สำหรับการแสวงหาความรู้และประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้กระบวนการคิดวิเคราะห์ การวิจารณ์ การสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันให้เจริญก้าวหน้า นอกจากนี้ยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี สุนทรียภาพ เป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้อนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป

ผู้เรียบเรียงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ส่งเสริมการอ่าน ชุติหนาทนพื้นบ้าน “**เล่าขานนิทานถิ่นใต้**” เล่มนี้ จะเป็นสื่อการเรียนการสอนที่ช่วยพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้มีคุณภาพบรรลุตัวชี้วัดและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ กำหนดไว้ทุกประการ

ผู้เรียบเรียง

คำแนะนำการใช้

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้นักเรียนได้เกิดทักษะการอ่านที่สูงขึ้น โดยเฉพาะนิทานพื้นบ้านท้องถิ่นภาคใต้ เกิดความคิดที่แจ่มชัด สามารถใช้ความคิดและสื่อสารเป็นถ้อยคำได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนจึงควรทำกิจกรรมที่กำหนดไว้ในบทเรียนด้วยความตั้งใจจริง เอาใจใส่อย่างพากเพียรและต่อเนื่อง

ขอแนะนำวิธีการใช้หนังสือ ดังนี้

๑. อ่านสารบัญเพื่อจะได้ทราบว่าในหนังสือมีการนำเสนอเรื่องอะไรบ้าง ควรอ่านอย่างคร่าว ๆ ทั่วตลอดเล่ม ให้เห็นภาพรวมของหนังสือ ต่อจากนั้นอ่านแต่ละหน้าว่ามีหัวข้อใหญ่ หัวข้อย่อยอะไร มีเรื่องใดสนใจเป็นพิเศษ

๒. ใช้เวลาในการอ่านทำความเข้าใจเป็นเรื่อง ๆ ตอนใดไม่เข้าใจอาจทำเครื่องหมายกำกับไว้ โดยสามารถสอบถามเพื่อให้ครูอธิบายได้ การอ่านนั้น นักเรียนควรอ่านด้วยความเอาใจใส่ พยายามทำความเข้าใจและใช้ความคิด หากไม่เข้าใจตอนใดหรือเรื่องใดหรือมีความสงสัยประการใด ควรบันทึกแล้วนำมาซักถามแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกันในชั้นเรียน

๓. ทำกิจกรรมท้ายเรื่องทุกข้อที่กำหนดไว้ให้ครบถ้วน นักเรียนบางคนหรือบางกลุ่มที่มีความสามารถสูงอาจทำเสร็จในเวลาอันรวดเร็ว ครูอาจมอบหมายกิจกรรมเพิ่มเติมให้ทำในเวลาที่เหลืออยู่ เพื่อนักเรียนจะได้มีโอกาสค้นคว้าหาความรู้ที่แปลกใหม่และพัฒนาทักษะการใช้ภาษาให้สูงขึ้น นักเรียนควรพยายามทำกิจกรรมให้มากที่สุดเท่าที่สามารถจะทำได้ และทำอย่างสม่ำเสมอ

๔. ส่วนประกอบของหนังสือ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ส่งเสริมการอ่าน ชุติทานพินบ้าน “เล่าขานนิทานถิ่นใต้” มีส่วนประกอบดังรายละเอียดต่อไปนี้

เรียงถ้อยร้อยเรื่อง : มีลักษณะเป็นบทอ่านร้อยแก้ว ขนาดสั้น นำเสนอเรื่องราวนิทานพินบ้านภาคใต้จำนวน ๔ เรื่อง โดยจำแนกเป็น ๑ เรื่องต่อ ๑ หน่วยการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และสอดแทรกความคิดที่บูรณาการให้เข้าใจความเป็นท้องถิ่น

ปูพื้นภาษาไทย : นำเสนอเนื้อหาสาระหลักการใช้ภาษา ตัวชี้วัด ท.๔.๑ ป.๖/๑ วิเคราะห์ชนิดและหน้าที่ของคำในประโยคทั้ง ๗ ชนิด โดย ๑ หน่วยการเรียนรู้ จะประกอบด้วยคำในภาษาไทยหน่วยละ ๒ ชนิด

ฝึกไว้...ได้คุณค่า : นำเสนอแบบฝึกทักษะให้นักเรียนได้ฝึกทักษะภาษาไทยตามบริบทของเนื้อหาสาระในหน่วยการเรียนรู้ นั้น ๆ

ขออย่าว่า นักเรียนจะเรียนตอนใดหรือเรื่องใดในหนังสือเล่มนี้ โดยไม่ใช้ความอดทนหาคะเพียรนั้นไม่ได้ เพราะถ้าเป็นการเรียนแล้วต้องทำด้วยความตั้งใจจริง

ขอให้นึกถึงปราชญ์หรือนักวิทยาศาสตร์แต่ละท่านที่มีคุณูปการต่อโลก ต่างมีคุณสมบัติเด่นเหมือนกันคือเป็นผู้มีความพากเพียรพยายามตั้งแต่วันต้นของชีวิต

สารบัญ

เรื่อง

หน้า

หน่วยการเรียนรู้ ๑ ไฟสงครามนามเจ้าไหม

เรียงถ้อยร้อยเรื่อง

ฟูเฟื่องภาษาไทย

ฝึกไว้...ได้คุณค่า

หน่วยการเรียนรู้ ๒ ผูกกายใจสองเพื่อนรัก

เรียงถ้อยร้อยเรื่อง

ฟูเฟื่องภาษาไทย

ฝึกไว้...ได้คุณค่า

หน่วยการเรียนรู้ ๓ สำเภาหักเกาะเกตรา

เรียงถ้อยร้อยเรื่อง

ฟูเฟื่องภาษาไทย

ฝึกไว้...ได้คุณค่า

หน่วยการเรียนรู้ ๔ เสน่หาเงือกทะเล

เรียงถ้อยร้อยเรื่อง

ฟูเฟื่องภาษาไทย

ฝึกไว้...ได้คุณค่า

เอกสารอ้างอิง

๑

๒

๔

๗

๘

๙

๑๒

๑๖

๑๘

๑๙

๒๑

๒๔

๒๖

๒๗

๓๐

๓๔

๓๖

หน่วยการเรียนรู้ที่

๑

โพลสงครามนามเจ้าไหม

มาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ท ๔.๑ เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

ป.๖/๑ วิเคราะห์ชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค

มาตรฐาน ท ๕.๑ เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิจาร์ณวรรณคดี และวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

ป.๖/๒ เล่านิทานพื้นบ้านท้องถิ่นตนเองและนิทานพื้นบ้านของท้องถิ่นอื่น

สาระการเรียนรู้แกนกลาง

- ชนิดและหน้าที่ของคำ : ชนิดของคำ และ คำนาม
- นิทานพื้นบ้าน : ตำนานหาดเจ้าไหม

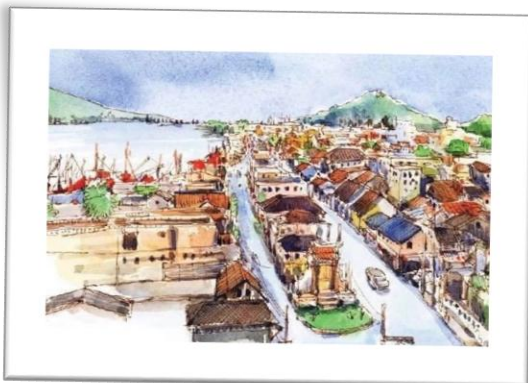
ไฟสงครามนามเจ้าไหม

เมื่อครั้งที่^๑โตะฮั่ว (โตะปังกะหว่า) เป็นเจ้าเมืองปกครองอยู่ที่เกาะลิบง เมืองทุ่งค่ายก็มีพระยางอกเขียวเป็นเจ้าเมืองปกครองอยู่ เจ้าเมืองทั้งสองเป็นสหายที่รักกันมาก ต่อมาไม่นานก็มีนายสำเภาวาณิชจีนชื่อเจ้าไหม เดินทางเข้ามาค้าขายกับเมืองทั้งสอง และเกิดชอบทำเล บริเวณฝั่งตรงข้ามกับเกาะลิบง (บ้านเจ้าไหมในปัจจุบัน) จึงได้ขออนุญาตต่อโตะฮั่ว เจ้าเมืองลิบงตั้งบ้านเรือนขึ้นสำหรับเป็นท่าเรือค้าขาย

ต่อมาเจ้าไหมได้เกิดความคิดที่จะเป็นใหญ่ในแถบนี้แต่เพียงผู้เดียว จึงได้ยุยงให้พระยางอกเขียว เจ้าเมืองทุ่งค่ายเกลียดชังโตะฮั่ว จนทำให้พระยางอกเขียวเกิดความเข้าใจผิดกับโตะฮั่วตามคำยุยงของเจ้าไหม ในที่สุดพระยางอกเขียวก็ได้ร่วมกับเจ้าไหมยกกองทหารเข้าทำสงครามกับโตะฮั่ว สงครามผ่าน

ไปนานแต่ไม่มีใครสามารถเอาแพ้เอาชนะกันได้

ข่าวสงครามนี้ทราบไปถึงโตะละหมัย ซึ่งเป็นที่เคารพนับถือของพระยางอกเขียวและโตะฮั่ว ท่านจึงเดินทางมาเจรจาให้พระยางอกเขียวยุติสงครามกับ

^๑ เป็นคำเรียกนำหน้าชื่อผู้ที่เป็นนำของชาวมุสลิม

โตะฮั่วหา ทำให้เจ้าไหมเกิดความไม่พอใจโตะละหมัยเป็นอย่างมาก และประกาศไม่ยอมเลิกการรบกับโตะฮั่วหา การกระทำของเจ้าไหมครั้งนี้ทำให้โตะละหมัยโกรธมาก จึงได้สาปให้เจ้าไหมกลายเป็นหินขนาดใหญ่ ๑ ก้อน ซึ่งต่อมาได้กลายเป็นภูเขาชื่อ “เขาเจ้าไหม” เมื่อเจ้าไหมถูกสาปแล้ว โตะละหมัยก็ได้บัญชาให้โตะฮั่วหา กับพระยางอกเขี้ยวคินดีกัน และยกให้โตะฮั่วหาเป็นใหญ่แต่เพียงผู้เดียว เมื่อมีบัญชาเช่นนั้น โตะฮั่วหา ก็ได้ใช้เท้าประทับแสดงความเป็นเจ้าของแผ่นดินไว้บนผืนง้ำที่เขาโตะแหนะ ซึ่งยังคงปรากฏให้เห็นจนปัจจุบัน

ชวนคิด

๑. ถ้านักเรียนเป็นพระยางอกเขี้ยว นักเรียนจะตัดสินใจทำศึกกับโตะฮั่วหาหรือไม่ เพราะเหตุใด
๒. นักเรียนคิดว่าตัวละครใดมีคุณธรรมสูงสุด เพราะเหตุใด
๓. นิทานพื้นบ้านเรื่องตำนานหาตเจ้าไหม ให้แง่คิดใดในการดำรงชีวิตประจำวันของนักเรียน

ปูเฟื่องภาษาไทย :

ชนิดของคำ

มนุษย์เราอยู่ร่วมกันเป็นสังคมจำเป็นต้องติดต่อสื่อสารกันเพื่อให้รู้ความต้องการ และเข้าใจความรู้สึกนึกคิดของกันและกัน การติดต่อสื่อสารกันทำได้หลายทาง แต่ทางที่สำคัญที่สุดคือการพูดและการเขียน ข้อความที่ผู้พูดหรือผู้เขียนกล่าวออกไปจะยืดยาวเพียงใด ข้อความนั้นอาจจะแบ่งเป็นช่วง ๆ ได้ ช่วงของข้อความที่บรรจุความคิดที่สมบูรณ์ หรือ ข้อความอันบริบูรณ์ช่วงหนึ่งเรียกว่าประโยค ในแต่ละประโยคจะมีการใช้คำในประโยคแตกต่างกันออกไปตามความหมายและหน้าที่ของคำในประโยค บรรดาคำทั้งหลายที่ใช้กันอยู่ในภาษาไทย จำแนกออกเป็นชนิดต่าง ๆ กัน ดังนี้

๑. คำนาม	๒. คำสรรพนาม
๓. คำกริยา	๔. คำวิเศษณ์
๕. คำบุพบท	๖. คำเชื่อม (คำสันธาน)
๗. คำอุทาน	

คำนาม

คำนาม คือ คำสำหรับเรียกคน พืช สัตว์ สิ่งของ สภาพธรรมชาติ สถานที่ต่าง ๆ รวมทั้งสิ่งที่มีชีวิตและสิ่งที่ไม่มีชีวิต ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม

คำนามแบ่งเป็น ๔ ชนิด คือ คำนามสามัญ คำนามวิสามัญ คำลักษณนาม และคำอาการนาม

๑. คำนามสามัญ

คำนามสามัญ คือ คำนามทั่วไปที่ใช้เรียกคน พืช สัตว์ สิ่งของและสถานที่ โดยไม่เฉพาะเจาะจง เช่น วิศวกร ม้าลาย ไมโครเวฟ โรงเรียน เป็นต้น

ตัวอย่าง **ลิง**ชอบกิน**กล้วย**
 คุณพ่อไป**ตลาด**กับ**คุณแม่**
 เด็ก ๆ กำลัง**ไกวชิงช้า**อยู่ใน**สนาม**

๒. คำนามวิสามัญ

คำนามวิสามัญ คือ คำนามที่เป็นชื่อเฉพาะ ตั้งขึ้นสำหรับเรียกคน สัตว์ สิ่งของ และสถานที่ เช่น เชียงใหม่ หลินปิง เป็นต้น คำนามวิสามัญมักอยู่หลัง คำนามสามัญ เช่น (ประเทศ)ไทย (สวนสัตว์)ดุสิต เป็นต้น

ตัวอย่าง ประเทศ**ไทย**อยู่ในทวีป**เอเชีย**
 มานะชอบอ่านวรรณคดีเรื่อง**ขุนช้าง-ขุนแผน**
 สะพาน**พระรามเก้า**เป็นสะพานข้ามแม่น้ำ**เจ้าพระยา**

๓. คำลักษณนาม

คำลักษณนาม (ลัก-สะ-หฺนะ-นาม) คือ คำที่ใช้บอกลักษณะของคำนาม ซึ่งมักจะอยู่หน้าหรือหลังคำนามและอยู่ติดกับคำนาม หรืออยู่หลังคำบอกจำนวน เช่น อัน ตัว สาย คณะ ผุ่ง หมู่ ผืน ขึ้น ห่อ ลูก หลัง แผ่น เส้น คัน โรง ม้วน เล่ม เป็นต้น

ตัวอย่าง ช้างป่า**ตัว**นี้มีงาที่สวยงามทั้ง ๒ **กิ่ง**
 หมู่แมลงบินว่อนตอมดอกไม้
 คณะนักเรียนชมการแสดงกายกรรม

ข้อสังเกต ถ้าจำนวนนับเป็นหนึ่ง อาจใช้คำว่าหนึ่งตามหลังคำลักษณนามได้ เช่น นก**ตัวหนึ่ง** บ้าน**หลังหนึ่ง** ชายคน**หนึ่ง** เป็นต้น

๔. คำอาการนาม

คำอาการนาม (อา-กา-ระ-นาม) คือ คำนามที่เกิดจากการนำคำว่า “การ” และ “ความ” เติมหน้าคำกริยา เพื่อแสดงการกระทำ สภาพ หรือ ลักษณะของคน พืช สัตว์ สิ่งของ และสถานที่นั้น ๆ

การ มักใช้เติมหน้าคำกริยาที่แสดงการกระทำ เช่น การออกกำลังกาย การสนทนา การเดินรำ เป็นต้น

ความ มักใช้เติมหน้าคำกริยาที่บอกสภาพของกริยานั้น ๆ เช่น ความฝัน ความแข็งแรง ความสงบ ความสำเร็จ เป็นต้น

ตัวอย่าง **การออกกำลังกาย** ทุกวันทำให้ร่างกายแข็งแรง

บางคนชอบผ่อนคลายด้วย**การเดินรำ**

ผมมี**ความฝัน**ว่าอยากเป็นนักบิน

ความแข็งแรงทำให้เกษตรกรเก็บเกี่ยวผลผลิตได้จำกัด

ข้อสังเกต คำว่า การ และ ความ หากเติมหน้าคำชนิดอื่นนอกจาก คำกริยา ถือว่าเป็นคำนามสามัญไม่ใช่อาการนาม เช่น การเงิน การไฟฟ้า การบ้าน ความนัย เป็นต้น

ฝึกไว้...ได้คุณค่า

ตอนที่ ๑

คำชี้แจง นักเรียนวิเคราะห์คำถามที่ขีดเส้นใต้ในประโยคต่อไปนี้ เติมลงช่องว่างให้ถูกต้อง

“เหล่าสมาชิกลูกเสือชาวบ้านร่วมกันปลูกป่าชายเลนเพื่อเป็นการอนุรักษ์ป่าชายเลนและรักษาสัตว์ท้องถิ่น”

“คณะนักกีฬาไทยจำนวน ๕๔ คน จากกีฬา ๑๗ ประเภทเดินทางไปร่วมการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก ครั้งที่ ๓๑ ซึ่งจัดขึ้น ณ นครรีโอ เด จาเนโร ประเทศบราซิล”

คำถามสามัญ

๑.

๒.

คำถามวิสามัญ

๓.

๔.

คำลักษณนาม

๕.

๖.

๗.

๘.

คำอาการนาม

๙.

๑๐.

ตอนที่ ๒

คำชี้แจง นักเรียนวิเคราะห์และระบุชนิดของคำถามจากบทอ่าน “ไฟสงคราม
นามเจ้าไหม”

หน่วยการเรียนรู้ที่

๒

ผูกกายใจสองเพื่อนรัก

มาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ท ๔.๑ เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

ป.๖/๑ วิเคราะห์ชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค

มาตรฐาน ท ๕.๑ เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิจาร์ณวรรณคดี และวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตรจริง

ป.๖/๒ เล่านิทานพื้นบ้านท้องถิ่นตนเองและนิทานพื้นบ้านของท้องถิ่นอื่น

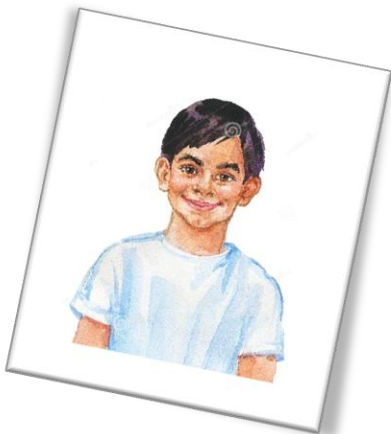
สาระการเรียนรู้แกนกลาง

- ชนิดและหน้าที่ของคำ : คำสรรพนามนาม และ คำกริยา
- นิทานพื้นบ้าน : เกลือเขาเกลือเล

ผูกกายใจสองเพื่อนรัก

กาลครั้งหนึ่ง มีเพื่อนรัก ๒ คนที่สนิทสนมรักใคร่กันเป็นอันมาก คนหนึ่งปลูกบ้านอาศัยอยู่เชิงเขา จึงได้ชื่อว่า “เกลอเขา” ส่วนอีกคนปลูกบ้านอาศัยอยู่ริมชายทะเล จึงได้ชื่อว่า “เกลอเล”

วันหนึ่งเมื่อเกลอเลไปเยี่ยมเยียนเกลอเขา เกลอเลก็ได้รับของฝากเป็นมุสัง หรือขนมตติม็อกลับบ้านไปหนึ่งตัว โดยเกลอเขาบอกกับเกลอเลเชิงหยอก กันตามประสาเกลอว่า มุสัง เป็นสัตว์เลี้ยงง่าย มันกินเพียงซี่ไ้ก็อยู่ได้แล้ว ด้วยวิธีชีวิตคนอยู่ทะเลที่ไม่เคยรู้จักมุสังจึงนำไปขังไว้ในคอกไก่ตามคำของเกลอเขา แต่แล้วเกลอเลก็ต้องสูญเสียไ้ไปทั้งไ้เพราะถูกมุสังกิน

ต่อมาเมื่อเกลอเขามาเยี่ยมเยียนเกลอเลบ้าง ควาย เลหรือปูทะเลขนาดใหญ่ก็เป็นของแปลกใหม่ที่เกลอเลฝากให้เพื่อนหอบหิ้วกลับบ้าน พร้อมทั้งคำแนะนำเชิงหยอกอีกเช่นกันว่า เจ้าควายเลมันกินน้ำเี่ยวเป็นอาหาร และถ้าถูกมันพัน ก็ให้รีบกัดเขาอีกข้างของมันทันที เมื่อกลับถึงบ้านเกลอเขาก็

จับเจ้าควายไล่ใส่กะละมังเอาไว้ บอกให้ภรรยาไปเยี่ยวใส่กะละมังเพื่อเลี้ยงเจ้าควายเลตามคำของเกลอเล ครั้นเวลาค่ำภรรยาของเกลอเลก็ไปให้อาหารสัตว์เลี้ยงตามที่สามีบอก ปูทะเลหรือควายเลของเกลอเล เมื่อมีอะไรเข้าใกล้ตัวมันก็จะหนีบเอาโดยสัญชาตญาณป้องกันตัว นางจึงต้องเรียกสามีให้มาช่วย เกลอเขาก็รีบก้มหน้าลงเพื่อจะกัดก้ามอีกข้างของมันทันที ตามคำแนะนำของเกลอเล ทันใดนั้นเกลอเขาก็เลยถูกก้ามอีกข้างหนึ่งของเจ้าควายเลหนีบก้ามเข้าให้ ในขณะที่ก้ามอีกข้างหนึ่งก็ยังไม่ปล่อย

สุดท้ายเมื่อเกลอทั้งสองมาพบกัน ต่างก็ทักทายด้วยประโยคที่สัพยอกกัน เช่นเคยว่า สูเสียไก่แค่ตัวสองตัวจะเป็นไรไป เราต่างหากที่ทั้งเจ็บทั้งหมั่น

ชวนคิด

๑. นักเรียนคิดว่านิทานพื้นบ้านเรื่องเกลอเขาเกลอเล แสดงให้เห็นวิถีชีวิตของคนภาคใต้ได้บ้าง

๒. หากนักเรียนโดนเพื่อนกลั่นแกล้งเหมือนในนิทาน นักเรียนจะโกรธเพื่อนหรือไม่ เพราะเหตุใด

๓. นิทานพื้นบ้านเรื่องเกลอเขาเกลอเล แสดงให้เห็นคุณธรรมด้านใด

คำศัพท์ภาษาถิ่นใต้

คำศัพท์	ความหมาย
เกลอ	คนสนิท, เพื่อนสนิท
มุสัง	ชะมด
หยอก	แกล้ง
ควายเล	ปูทะเลขนาดใหญ่
เล	ทะเล
เข่า	ก้าม
ฟัน	หนึบ
เยี่ยว	ปัสสาวะ

ปูเพื่อภาษาไทย :

คำสรรพนาม

คำสรรพนาม คือ คำที่ใช้แทนคำนามเพื่อให้เนื้อความมีความสละสลวยยิ่งขึ้น

คำสรรพนาม แบ่งเป็น ๕ ชนิด คือคำบุรุษสรรพนาม คำสรรพนามชี้เฉพาะ คำสรรพนามไม่ชี้เฉพาะ คำสรรพนามถามและคำสรรพนามแยกฝ่าย

๑. คำบุรุษสรรพนาม

คำบุรุษสรรพนาม (บุ-หฺรุด-สับ-พะ-นาม) เป็นคำสรรพนามใช้แทนผู้พูด ผู้ฟัง และผู้ที่กล่าวถึง แบ่งออกเป็น ๓ ชนิดคือ

๑. คำสรรพนามบุรุษที่ ๑ เป็นบุรุษสรรพนามที่ใช้แทนผู้พูด เช่น ฉัน ข้าพเจ้า กระผม ผม ดิฉัน เรา อาตมา ข้าพระพุทธเจ้า เป็นต้น

๒. คำสรรพนามบุรุษที่ ๒ เป็นบุรุษสรรพนามที่ใช้แทนผู้ที่เราพูดด้วย (ผู้ฟัง) เช่น เธอ ท่าน คุณ ไต่เท้า พระคุณเจ้า ฝ่าพระบาท แก เป็นต้น

๓. คำสรรพนามบุรุษที่ ๓ เป็นบุรุษสรรพนามที่เราพูดถึงหรือผู้พูดกล่าวถึง เช่น เขา พวกเขา มัน พระองค์ เป็นต้น

ตัวอย่าง แก้ว : เธอจะเล่นอะไรหลังเลิกเรียน

ขวัญ : ฉันจะไปเล่นกระโดดเชือกกับผกา เขาชวนฉันไว้

เธอจะไปเล่นกับพวกเราไหมล่ะ

แก้ว : ไม่หรอกจ้ะ คุณครูให้ฉันไปพบ ท่านจะช่วยอธิบาย

บทเรียนที่ไม่เข้าใจ

ฉัน พวกเรา เป็นคำสรรพนามบุรุษที่ ๑ ใช้แทนผู้พูด

เธอ เป็นคำสรรพนามบุรุษที่ ๒ ใช้แทนผู้ฟัง

เขา ท่าน เป็นคำสรรพนามบุรุษที่ ๓ ใช้แทนผู้ที่กล่าวถึง

ข้อสังเกต : คำบุรุษสรรพนามบางคำเป็นทั้งคำสรรพนามบุรุษที่ ๒ และคำสรรพนามบุรุษที่ ๓ เช่น ท่าน เธอ เป็นต้น

๒. คำสรรพนามชี้เฉพาะ

คำสรรพนามชี้เฉพาะ เป็นคำสรรพนามใช้แทนคำนามเพื่อบอกระยะให้รู้ว่าใกล้หรือไกล เช่น นี่ นั้น โน่น นี่ นั้น โน่น เป็นต้น

ตัวอย่าง **นี่**คือพ่อแม่ของฉัน

นั้นคือพระปรางค์สามยอด

โน่นคือพระธาตุพนม

ข้อสังเกต : นี่ ใช้แทนคำนามที่อยู่ใกล้ตัวผู้พูดที่สุด

นั้น ใช้แทนคำนามที่อยู่ห่างออกไปจากตัวผู้พูดไม่มากนัก

โน่น ใช้แทนคำนามที่อยู่ไกลจากตัวผู้พูดออกไปอีก

๓. คำสรรพนามไม่ชี้เฉพาะ

คำสรรพนามไม่ชี้เฉพาะ เป็นคำสรรพนามใช้แทนคำนามที่ไม่กำหนดแน่นอนว่าหมายถึงผู้ใด อะไร สิ่งใด หรือสถานที่ไหน เช่น ใคร อะไร ไหน เป็นต้น

ตัวอย่าง **ใคร ๆ** ก็ดีใจที่เธอไปทัศนศึกษากับพวกเราได้

คุณแม่**ทำอะไร**ก็อร่อยทั้งนั้น

คนไทยไม่ว่าจะอยู่**ที่ไหน**ก็เป็นคนไทยเหมือนกัน

ข้อสังเกต : คำสรรพนามไม่ชี้เฉพาะเป็นประโยคที่ไม่ต้องการคำตอบ

๔. คำสรรพนามถาม

คำสรรพนามถาม เป็นคำสรรพนามใช้คำเดียวกับคำสรรพนามไม่ชี้เฉพาะ แต่ใช้แทนคำนามในประโยคคำถาม เช่น คำว่า ใคร อะไร ไหน เป็นต้น

ตัวอย่าง เธอจะซื้อเสื้อผ้าชุด**ไหน**

ใครเคาะประตู

น้องต้องการเขียน**อะไร**ลงในสมุด

๕. คำสรพนามแยกฝ่าย

คำสรพนามแยกฝ่าย เป็นคำสรพนามใช้แทนคำนามหรือคำบุรุษสรพนามที่อยู่ข้างหน้าเพื่อแสดงว่ามีหลายฝ่ายหลายส่วน แต่ละฝ่ายแต่ละส่วนแยกกัน ทำกริยาใดกริยาหนึ่งหรือมากกว่า มี ๓ คำ ได้แก่ บ้าง ต่าง กัน

ตัวอย่าง พสกนิกรชาวไทยทั่วโลกพร้อมใจ**กัน**นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตตลอดไป

นักเรียน**ต่าง**ทบทวนความรู้เพื่อเตรียมสอบ

วันหยุดสมาชิกในครอบครัว**บ้าง**ก็ปลูกต้นไม้ **บ้าง**ก็หลับ

คำกริยา

คำกริยา คือ คำที่แสดงอาการ สภาพ หรือการกระทำของคำนามและคำสรพนามซึ่งเป็นประธานของประโยค

คำกริยา แบ่งเป็น ๔ ชนิด คือ คำกริยาอาการ คำกริยากรรม คำกริยาต้องเติมเติม และคำกริยาคุณศัพท์

๑. คำกริยาอาการ

คำกริยาอาการ (กริ-ยา-อะ-กำ) เป็นคำกริยาที่ไม่ต้องมีกรรมตามหลัง เช่น นอนหลับ นั่ง สนุก ป่วย เจ็บเหงา เป็นต้น

ตัวอย่าง กระรอกกำลัง**นั่ง**

ต้นกล้า**นอนหลับ**

นักเรียน**สนุก**ที่ได้ทำโครงการ

๒. คำกริยากรรม

คำกริยากรรม (กริ-ยา-สะ-ก่า) เป็นคำกริยาที่ต้องมีกรรมตามหลัง เช่น
ตก เตะ ขาย ใส่ ขับ แกะสลัก เป็นต้น

ตัวอย่าง ต้ม**ต้ก**น้ำในโอ่ง
 นุช**แกะสลัก**แตงโม
 น้อง**เตะ**ฟุตบอล

๓. คำกริยาต้องเติมเต็ม

คำกริยาต้องเติมเต็ม เป็นคำกริยาที่ไม่มีเนื้อความในตัวเองจะใช้เป็นกริยาของประธานตามลำพังไม่ได้ ต้องมีคำนามหรือคำบุรุษสรรพนามตามหลังเสมอ แต่ส่วนเติมเต็มที่ตามหลังคำกริยานั้นไม่ถือเป็นกรรม เช่น เป็น เหมือน คล้าย เท่า คือ มี เกิด ปรากฏ เป็นต้น

ตัวอย่าง คุณน้า**เป็น**พยาบาล
 ธรา**เหมือน**พ่อ เขาชอบเล่นเทนนิส
 ครอบครัว**มี**ความเข้าใจเพราะทุกคนพูดคุยกัน

๔. คำกริยาคุณศัพท์

คำกริยาคุณศัพท์ เป็นคำกริยาที่แสดงคุณสมบัติหรือแสดงสภาพของคำนามหรือคำบุรุษสรรพนามซึ่งทำหน้าที่เป็นประธานในประโยคไม่ต้องมีกรรมตามหลัง เช่น ฉลาด สวย เก่ง ดี เชี่ยวชาญ สวยงาม เป็นต้น

ตัวอย่าง นักเรียน**ฉลาด**เพราะตั้งใจเรียน
 พวกเขา**เชี่ยวชาญ**การทำงาน
 แหล่งท่องเที่ยว**สวยงาม** มักมีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก

ฝึกไว้...ได้คุณค่า

ตอนที่ ๑

คำชี้แจง : นักเรียนหาคำสรพนามในประโยคที่กำหนด แล้วเขียนชนิดของคำ
สรพนาม

๑. นั่นคือป้อมวิไชยประสิทธิ์ สร้างขึ้นในรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช

คำสรพนาม คือ _____

ชนิดของคำสรพนาม คือ _____

๒. นักกีฬาบ้างก็กำลังฝึกซ้อม บ้างก็พักผ่อน

คำสรพนาม คือ _____

ชนิดของคำสรพนาม คือ _____

๓. พวกเราอยากชวนโรจน์มาช่วยทำงาน

คำสรพนาม คือ _____

ชนิดของคำสรพนาม คือ _____

๔. ใครเป็นผู้คิดประดิษฐ์อักษรไทย

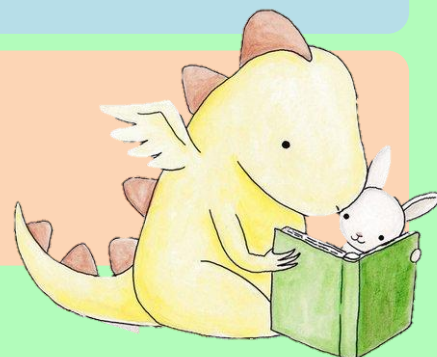
คำสรพนาม คือ _____

ชนิดของคำสรพนาม คือ _____

๕. ไม่ว่าลูกต้องการอะไรพ่อแม่ย่อมหามาให้ลูกได้เสมอ

คำสรพนาม คือ _____

ชนิดของคำสรพนาม คือ _____

ตอนที่ ๒

คำชี้แจง : นักเรียนเลือกคำกริยาที่กำหนดเติมลงในช่องว่างให้ถูกต้องและบอกชนิดของคำกริยานั้น

บิน

ดี

ระวัง

เป็น

เหมือน

๑. ลูก _____ แก้วตาดวงใจของพ่อแม่
ชนิดของคำกริยา คือ _____

๒. กรมอุตุนิยมวิทยาเตือนให้ชาวเรือ _____ อันตรายจากการเดินเรือในระยะนี้
ชนิดของคำกริยา คือ _____

๓. เหล่าผึ้งและผีเสื้อ _____ ว่อนอยู่ในสวนดอกไม้
ชนิดของคำกริยา คือ _____

๔. จงรักษาความดี _____ เกลือรักษาความเค็ม
ชนิดของคำกริยา คือ _____

๕. นักเรียน _____ ย่อมปฏิบัติตามกฎและระเบียบของโรงเรียน
ชนิดของคำกริยา คือ _____

ตอนที่ ๓

คำชี้แจง : นักเรียนเลือกคำสรรพนามและคำกริยาจากบทอ่าน “ผูกกายใจสองเพื่อนรัก” มาสร้างประโยคใหม่ และบอกชนิดของคำให้ถูกต้อง

หน่วยการเรียนรู้ที่

๓

สำเภาทักเกาะเกตรา

มาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ท ๔.๑ เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

ป.๖/๑ วิเคราะห์ชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค

มาตรฐาน ท ๕.๑ เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิจาร์ณวรรณคดี และวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

ป.๖/๒ เล่านิทานพื้นบ้านท้องถิ่นตนเองและนิทานพื้นบ้านของท้องถิ่นอื่น

สาระการเรียนรู้แกนกลาง

- ชนิดและหน้าที่ของคำ : คำวิเศษณ์ และ คำบุพบท
- นิทานพื้นบ้าน : ตำนานเกาะเกตรา

สำเภาทักเกาะเกตรา

ครอบครัวของตาพุดกับยายทอง มีลูกชายด้วยกันหนึ่งคน นับถือศาสนา พุทธ ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่บ้านพระม่วง อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง อยู่มาวันหนึ่งมี เรือสำเภาของพ่อค้าชาวไทรบุรีได้นำ สินค้าเข้ามาค้าขายที่ทำเรือกันตัง ฝ่าย ลูกชายของตายายก็ได้มาชมสินค้าในเรือ เหมือนกับคนอื่น เมื่อพ่อค้าเห็นเข้าก็เกิดความรักความเอ็นดู จึงเอ่ยปากชวนไป อยู่ที่เมืองไทรบุรีด้วย และได้ช่วยพ่อค้าทำงานอย่างขยันขันแข็ง

อยู่มาวันหนึ่งเจ้าพระยาเมืองไทรบุรีได้มาเห็นเด็กชายก็เกิดความรักความเอ็นดู จึงขอเด็กชายจากพ่อค้าไปเลี้ยงดูเป็นบุตรบุญธรรมโดยให้เข้านับถือศาสนา อิสลาม เจ้าพระยาได้เลี้ยงดูเป็นอย่างดี ทำให้เด็กชายหลงระเร่ลืมตนว่าเป็นใคร ครั้นมีอายุสมควรแก่การมีเหย้ามีเรือน เจ้าพระยาก็ให้แต่งงานกับลูกสาวของตน หลังจากแต่งงานฝ่ายหญิงก็คิดที่จะไปเยี่ยมพ่อแม่ของสามีและคอยรับร่ำจันสามี ต้องยอม จึงได้ตกแต่งเรือสำเภานาขนาดใหญ่ และให้คนเดินทางล่วงหน้าไปก่อน เพื่อแจ้งข่าวให้กับตายาย

ตายายเมื่อรู้ข่าวว่าลูกชายและลูกสะใภ้จะมาเยือนก็ดีใจยิ่งนัก จึงได้จัดเตรียมข้าวของมากมายไว้คอยต้อนรับ โดยเฉพาะหมูย่าง เพราะคิดว่าลูกชายยังคงอยากกินเหมือนสมัยที่เคยอยู่กับตน

ครั้นถึงวันกำหนดสองสามีภรรยา ก็เล่นเรือมาถึงปากน้ำกันตั้ง ลูกชายเมื่อเห็นสภาพของพ่อแม่ก็เกิดความอับอายไม่ยอมรับว่าเป็นพ่อแม่ของตน สองตายายเกิดความเสียใจเป็นอันมากจึงเอาหมูย่างไปวางที่หัวเรือแล้วอธิษฐานว่า ถ้าหากเป็นลูกชายของตนจริงขอให้มันอันเป็นไป ออกจากท่าเรือไม่ได้ พอสิ้นคำสาปแช่งก็เกิดพายุลอยอย่างหนัก ได้พัดเรือของลูกชาย ลูกสะใภ้อับปางลง สมบัติข้าวของต่างก็ล่องลอยกลายเป็นเกาะต่าง ๆ ในน่านน้ำแห่งนี้ เช่น หมูย่างกลายเป็นเกาะสุกร เรือสำเภากลายเป็นเกาะเกตรา นอกนั้นมีเกาะไข่ เกาะกล้วย เกาะเขาหินตา เกาะเขาหินยาย เกาะไก่ เป็นต้น ทำให้เกิดเป็นเกาะน้อยใหญ่ จนกลายเป็นตำนานที่ได้รับขนานนามว่า หมู่เกาะเกตราหรือที่มีความหมายถึงหมู่เกาะเรือสำเภา

ชวนคิด

๑. นักเรียนคิดว่าพฤติกรรมของลูกชายตาพุดกับยายทอง พฤติกรรมใดควรเอาอย่าง และพฤติกรรมใดไม่ควรเอาอย่าง เพราะเหตุใด

๒. นักเรียนคิดว่าการสาปแช่งของตาพุดกับยายทอง เป็นการกระทำที่เหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด

ปูพื้นภาษาไทย :

คำวิเศษณ์

คำวิเศษณ์ คือ คำที่ใช้ขยายคำกริยา เพื่อให้ได้ใจความชัดเจนยิ่งขึ้น ถ้าเป็นคำกริยาอาการหรือคำกริยาคุณศัพท์ คำวิเศษณ์มักอยู่หลังคำกริยานั้นโดยตรง แต่ถ้าเป็นคำกริยากรรม คำวิเศษณ์มักอยู่หลังคำนามที่ทำหน้าที่เป็นกรรมของคำกริยานั้น

คำวิเศษณ์ แบ่งเป็น ๔ ชนิด คือ คำวิเศษณ์สามัญ คำวิเศษณ์ขยายเฉพาะ คำวิเศษณ์บอกเวลา และคำวิเศษณ์แสดงคำถาม

๑. คำวิเศษณ์สามัญ

คำวิเศษณ์สามัญ เป็นคำวิเศษณ์ที่ใช้ขยายคำกริยาโดยทั่วไป เช่น จัง เอง แล้ว ที่สุด จริง ๆ โดยดี อย่างเอร็ดอร่อย เป็นต้น

ตัวอย่าง เขาฝึกสุนัข**เอง**
 เพื่อนดีใจ**จริง ๆ** ที่ปรีชาสอบได้ที่หนึ่ง
 เด็ก ๆ ตื่นนอนอย่าง**เอร็ดอร่อย**

๒. คำวิเศษณ์ขยายเฉพาะ

คำวิเศษณ์ขยายเฉพาะ เป็นคำวิเศษณ์ที่ใช้ขยายคำกริยาเพื่อแสดงลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น แดงแจ๋ เหลืองอ้อย ดำปี แหลมเปี้ยบ สูงปรี๊ด สั้นจืดจู้ ยาวเพ้อย กลมดึก แพงหูฉี่ หมุนตัว เป็นต้น

ตัวอย่าง ดินสอแหลม**เปี้ยบ**
 คีนี่ดวงจันทร์กลม**ดึก**
 กังหันหมุน**ตัว**
 เสือตัวนี้**แพงหูฉี่**

พวกเราจะไปเที่ยวทะเลพรุ่งนี้

พ่อสอนลูกให้ดูแลต้นไม้อย่างไร

ฝนตก**ตลอด**วันทำให้น้ำท่วมถนน

๒. คำบุพบทบอกตำแหน่ง ที่ตั้ง สถานที่

คำบุพบทบอกตำแหน่ง ที่ตั้ง สถานที่ เช่น ณ บน ใน นอกริม ข้าง ที่เหนือ ใต้ เป็นต้น

ตัวอย่าง บ้านของฉันอยู่**ข้าง**ห้างสรรพสินค้า
กล้วยไม้ป่าออกดอกสะพรั่งอยู่**บน**คาบไม้**ริม**น้ำตก

๓. คำบุพบทบอกความเป็นเจ้าของ

คำบุพบทบอกความเป็นเจ้าของ เช่น แห่ง ของ ใน เป็นต้น

ตัวอย่าง รามเกียรติ์เป็นบทพระราชนิพนธ์**ใน**รัชกาลที่ ๑
นักฟุตบอล**ของ**ไทยมีความพร้อมในการลงแข่งขัน

๔. คำบุพบทบอกผู้รับผล

คำบุพบทบอกผู้รับผล เช่น แด่ แก่ เป็นต้น

ตัวอย่าง ลูก ๆ มอบพวงมาลัย**แด่**คุณแม่เนื่องในวันแม่แห่งชาติ
ผู้อำนวยการให้โอวาท**แก่นักเรียน**

๕. คำบุพบทบอกความมุ่งหมาย

คำบุพบทบอกความมุ่งหมาย เช่น เพื่อ สำหรับ เป็นต้น

ตัวอย่าง นักเรียนทุกคนต่างพากันเพียร**เพื่อ**ความก้าวหน้าในอนาคต
แม่เตรียมอาหาร**สำหรับ**ครอบครัว

๖. คำบุพบทบอกความเกี่ยวข้อง

คำบุพบทบอกความเกี่ยวข้อง เช่น กับ ด้วย โดย ต่อ เป็นต้น

ตัวอย่าง การไม่สูบบุหรี่เป็นผลดี**ต่อ**คนในครอบครัว
ฉันทำบัตรอวยพร**ด้วย**มือ

๗. คำบุพบทบอกสาเหตุ

คำบุพบทบอกสาเหตุ เช่น เพราะ เป็นต้น

ตัวอย่าง พ่อทำสวนประสบความสำเร็จได้**เพราะ**คำแนะนำของลุง
ประเทศไทยเข้มแข็ง**เพราะ**คนในชาติ

ฝึกไว้...ได้คุณค่า

ตอนที่ ๑

คำชี้แจง : นักเรียนบอกชนิดและหน้าที่ของคำวิเศษณ์ในประโยค

๑. ฉันร้อยพวงมาลัยนี้เอง

คำวิเศษณ์ คือ _____ เป็นคำวิเศษณ์ _____

ทำหน้าที่ขยายคำกริยา คือ _____

๒. ณิชชาพูดภาษาอังกฤษปร๋อ

คำวิเศษณ์ คือ _____ เป็นคำวิเศษณ์ _____

ทำหน้าที่ขยายคำกริยา คือ _____

๓. เขาฝึกลิงให้เล่นละครได้อย่างไร

คำวิเศษณ์ คือ _____ เป็นคำวิเศษณ์ _____

ทำหน้าที่ขยายคำกริยา คือ _____

๔. พรุ่งนี้เป็นวันลอยกระทง

คำวิเศษณ์ คือ _____ เป็นคำวิเศษณ์ _____

ตอนที่ ๒

คำชี้แจง : ให้นักเรียนวิเคราะห์ข้อความต่อไปนี้ แล้วเลือกใส่ระดับภาษาให้เหมาะสม

๑. ในหลวงพระราชทานพรแก่ปวงชนชาวไทย

แก่ คำบุพบทบอก _____

คือ _____ ซึ่งเป็น _____

๒. ผู้คนต่างส่งบัตรอวยพรกันในวันขึ้นปีใหม่

ใน คำบุพบทบอก _____

คือ _____ ซึ่งเป็น _____

๓. โรงเรียนของเรามีอาคารจำนวน ๕ หลัง

ของ คำบุพบทบอก _____

คือ _____ ซึ่งเป็น _____

๔. บ้านพักของเราอยู่บนภูเขาซึ่งมีทิวทัศน์งดงามมาก

บน คำบุพบทบอก _____

คือ _____ ซึ่งเป็น _____

๕. คุณพ่อปลูกต้นชมพูไว้มิรั้ว

ริม คำบุพบทบอก _____

คือ _____ ซึ่งเป็น _____

ตอนที่ ๓

คำชี้แจง : ให้นักเรียนวิเคราะห์บทอ่านเรื่อง “สำเภาหักเกาะเกตรา” แล้วค้นหา

คำวิเศษณ์และคำบุพบท พร้อมระบุชนิด

หน่วยการเรียนรู้ที่

เส่นหาเงือกทะเล

มาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ท ๔.๑ เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

ป.๖/๑ วิเคราะห์ชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค

มาตรฐาน ท ๕.๑ เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิจาร์ณวรรณคดี และวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

ป.๖/๒ เล่านิทานพื้นบ้านท้องถิ่นตนเองและนิทานพื้นบ้านของท้องถิ่นอื่น

สาระการเรียนรู้แกนกลาง

- ชนิดและหน้าที่ของคำ : คำเชื่อม และ คำอุทาน
- นิทานพื้นบ้าน : ตำนานพะยูน

เสน่ห์เจ้ากทะเล

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว ณ หมู่บ้านเล็ก ๆ แห่งหนึ่ง ซึ่งตั้งอยู่ริมชายฝั่งทะเลห่างไกลจากชุมชน และภายในหมู่บ้านแห่งนี้ เป็นที่อยู่อาศัยของสองสามีภรรยาที่ได้แต่งงานอยู่กินกันมานาน แต่ยังไม่มีความหวังว่าจะมีทายาทไว้สืบสกุล แต่แล้ววันหนึ่งความยินดีปรีดาของสองสามีภรรยาคุ่นนั้นก็ปรากฏขึ้น เมื่อภรรยาแจ้งข่าวดีให้สามีของนางทราบว่า ตอนนี้นางเริ่มตั้งครรภ์ขึ้นแล้ว ฝ่ายสามีเมื่อได้ยินดังนั้นก็ดีใจเป็นยิ่งนัก พร้อมกับสั่งภรรยามีให้ออกไปตรากตรำทำงานอีก ให้พักผ่อนและอยู่ในบ้านเท่านั้น สำหรับเรื่องอาหารการกินและอื่น ๆ ไม่ต้องเป็นห่วง เขาจะจัดการหาเองมิให้บกพร่อง

เวลานับ ๓ - ๔ เดือนผ่านไป ภรรยาก็เริ่มปรากฏอาการแพ้ท้องเหมือนผู้หญิงทั่วไป นางเบื่ออาหารที่จำเจ อยากกินแต่ลูกหญาชะเงา (หญาชะเงาเป็นหญาทะเลชนิดหนึ่ง) แต่สามีก็มิได้ท้อแท้ ดังนั้น ทุกวันในยามที่น้ำลง เขาจะไปในทะเลเพื่อเก็บลูกหญาชะเงามาเก็บไว้ให้ภรรยากินเสมอมิได้ขาด ยิ่งใกล้กำหนดคลอดมากขึ้น ความอยากกินลูกหญาชะเงาของภรรยาก็ยิ่งมากขึ้นตามลำดับ

ดังนั้นในระยะนี้ สามีก็ต้องทำงานหนักขึ้นกว่าเดิม ไหนจะออกไปหาอาหารเก็บตุนไว้ในยามที่ภรรยาคลอดลูก ไหนจะต้องออกไปคอยเก็บลูกหูกญาชะเงาในยามน้ำลงมาให้ภรรยารับกิน แต่ด้วยความแพ้อากาศของภรรยาที่อยากจะกินลูกหูกญาชะเงาเพิ่มมากขึ้น จนทำให้สามีต้องละจากการทำงานอื่น ๆ มาเฝ้าคอยปรนนิบัติภรรยาเพียงอย่างเดียว เขาคอยออกไปเก็บหาแต่ลูกหูกญาชะเงา มาให้ภรรยาตลอดเวลาที่นางอยากกิน จนกระทั่งอาหารที่เคยเก็บสะสมเอาไว้หมดลง สามีจึงได้ออกไปหาอาหารมาเพิ่มเติม เขาทิ้งนางไว้ตามลำพังแต่ก็ไม่ลืมที่จะเก็บลูกหูกญาชะเงามาเก็บไว้ให้ภรรยาก่อนออกหาปลาในทะเล

ฝ่ายผู้เป็นภรรยาที่อยู่บ้านก็กินลูกหูกญาชะเงาที่สามีเก็บมาไว้จนหมดเกลี้ยง แต่ยังมีความอยาก จนนางทนไม่ไหวและได้พยายามตะเกียกตะกายออกไปยังทะเลบริเวณที่มีหูกญาชะเงาขึ้นอยู่ เมื่อถึงทุ่งหญ้าทะเลนางจึงนั่งเก็บลูกหูกญาชินจนเพลิน ในขณะที่นางกำลังเพลินอยู่กับการเก็บลูกหูกญาชะเงากินอยู่นั้น น้ำทะเลที่แห้งเต็มที่ก็เริ่มทยอยขึ้นกลับมาอีกครั้ง จนกระทั่งท่วมทุ่งหญ้าชะเงาที่นางกำลังเก็บกินอยู่ ทำให้นางไม่สามารถหนีได้ น้ำทะเลจึงค่อย ๆ ท่วมจมร่างของนางไว้กับทุ่งหญ้าทะเลแห่งนั้น

ฝ่ายสามีเมื่อออกไปหาปลาได้พอประมาณ ก็รีบกลับบ้านด้วยความเป็นห่วงภรรยา แต่เมื่อมาถึงไม่พบภรรยา ก็ออกตามหาไปทั่วจนไม่เป็นอันกินอันนอนเป็นเวลาหลายวันหลายคืน จนกระทั่งร่างกายทนไม่ไหว เขาจึงสลับไป ในขณะที่เขาหลับไหลอยู่นั้น ก็ฝันไปว่า ภรรยาได้มาบอกให้ไปพบที่กลางทะเลใน

คืนวันพระจันทร์เต็มดวง โดยให้พายเรือออกไปแล้วปักไม้ยาว ๆ ลงในทะเลเป็นสัญลักษณ์ไว้สักอัน แล้วนางจะขึ้นมาหา

เมื่อถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ พระจันทร์เต็มดวง ผู้เป็นสามีก็พายเรือออกไปกลาง

ทะเลพร้อมปักษ์ไม้ไว้ตามความฝัน แล้วรอจนกระทั่งตีสองก็เห็นเงาดำสลับ ๆ ขึ้น และเงาดำ ๆ นั้นก็ค่อย ๆ ตรงมาที่เรือของเขาลอยลำนอยู่ เมื่อร่างนั้นใกล้เข้ามา จึงรู้ว่าเงานั้นก็คือภรรยาของเขาเอง ทันทีที่เห็นว่าเป็นภรรยาของตน เขาก็กระโจนลงน้ำเพื่อไปรับ หวังจะพาขึ้นมาบนเรือ แต่ภรรยาได้ร้องบอกว่าไม่สามารถที่จะขึ้นไปอาศัยอยู่ร่วมกันได้อีกต่อไป เพราะร่างกายท่อนล่างของนางได้กลายเป็นปลาไปแล้ว ขอให้สามีทนทำใจอย่าได้โศก เศร้าเลย เพราะถึงอย่างไร นางก็ยังรักสามีตลอดไป

ชวนคิด

๑. นักเรียนคิดว่านิทานพื้นบ้านตำนานพะยูน สะท้อนให้เห็นค่านิยมด้านคุ้มครองในสังคมไทยอย่างไร
๒. นิทานพื้นบ้านตำนานพะยูน ให้คติเตือนใจที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนในด้านใดบ้าง จงอธิบาย
๓. นักเรียนมีแนวทางการอนุรักษ์พะยูนอย่างไรบ้าง

ปูพื้นฐานภาษาไทย :

คำเชื่อม

คำเชื่อม คือ คำที่ใช้เชื่อมคำ กลุ่มคำหรือประโยคให้มีใจความต่อเนื่องกัน ทำให้สื่อความหมายได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

คำเชื่อม แบ่งเป็น ๔ ชนิด คือ คำเชื่อมสมภาค คำเชื่อมอนุประโยค คำเชื่อมเสริม และคำเชื่อมสัมพันธสาร

๑. คำเชื่อมสมภาค

คำเชื่อมสมภาค (สะ-มะ-พาก) เป็นคำเชื่อมที่ใช้เชื่อมคำหรือประโยคชนิดเดียวกันเช่น คำนามกับคำนาม คำสรรพนามกับคำสรรพนาม คำกริยากับคำกริยา ประโยคย่อยกับประโยคย่อย ได้แก่คำว่า กับ และ แต่ ส่วน เป็นต้น

ตัวอย่าง คำเอื้อย**กับ**คำอ้ายชอบกินใบไม้

(กับ เชื่อมคำนาม คำเอื้อย กับ คำอ้าย)

ฉัน**และ**เขาเดินไปโรงเรียนทุกวัน

(และ เชื่อมคำสรรพนาม ฉัน กับ เขา)

พ่อแม่รัก**แต่**ไม่ตามใจลูก

(แต่ เชื่อมคำกริยา รัก กับ ไม่ตามใจ)

๒. คำเชื่อมอนุประโยค

คำเชื่อมอนุประโยค เป็นคำเชื่อมที่ใช้หน้าหน้าอนุประโยคในประโยคซ้อน ซึ่งเป็นส่วนประกอบของประโยคหลัก โดยอาจเป็นประธาน กรรม ส่วนเติมเต็ม หรือส่วนขยาย เช่น ว่า ให้ ที่ว่า ที่ ซึ่ง อัน ถ้า เพราะ เมื่อ ขณะที่ จนกระทั่ง เป็นต้น

ตัวอย่าง ปิยวัฒน์**ซึ่ง**เป็นนักเรียนรุ่นพี่ช่วยเหลือน้อง ๆ ทำงาน
 (ซึ่ง เป็นคำเชื่อมอนุประโยค “เป็นนักเรียนรุ่นพี่”
 ทำหน้าที่เป็นส่วนเติมเต็ม “ปิยวัฒน์” ซึ่งเป็นประธาน)
 ฉันทน์เข้านอน**เมื่อ**อ่านหนังสือจบแล้ว
 (เมื่อ เป็นคำเชื่อมอนุประโยค “อ่านหนังสือจบแล้ว”
 ทำหน้าที่ขยาย “เข้านอน” ซึ่งเป็นกริยาของประโยค)
 แม่กระต่ายคอยดูแลลูก**ที่**เพิ่งเกิด
 (ที่ เป็นคำเชื่อมอนุประโยค “เพิ่งเกิด”
 ทำหน้าที่ขยาย “ลูก” ซึ่งเป็นกรรมของประโยค)

๓. คำเชื่อมเสริม

คำเชื่อมเสริม เป็นคำเชื่อมที่ใช้เชื่อมคำหรือประโยคให้ต่อเนื่องสัมพันธ์กันชัดเจนยิ่งขึ้น ได้แก่คำว่า จึง เลย ถึง ก็ เป็นต้น

ตัวอย่าง เขานอนดึก**จึง**ตื่นสาย
ถึงภูเขาจะสูง เขาก็กสามารถปีนสู่ยอดเขาได้สำเร็จ
 นมรสนี้เพิ่งออกใหม่ **เลย**ซื้อมาให้เธอลองชิม

๔. คำเชื่อมสัมพันธสาร

คำเชื่อมสัมพันธสาร เป็นคำเชื่อมที่ใช้เชื่อมประโยคตั้งแต่สองประโยคขึ้นไปให้รวมเป็นใจความเดียวกัน เช่น กล่าวคือ อย่างไรก็ตาม แม้กระนั้น ทว่า แต่ทว่า ทั้งนี้ อนึ่ง ในที่สุด เป็นต้น

ตัวอย่าง ประเทศไทยเป็นชาติเก่าแก่ มีอารยธรรมและเอกลักษณ์ที่โดดเด่น ไม่เหมือนใคร **อนึ่ง**บ้านเมืองของเรามีโบราณสถานสวยงามมากมาย ชาวต่างชาติผู้สนใจในอารยธรรมและศิลปกรรมทางตะวันออกจึงชอบมาเที่ยวเมืองไทย

ในวัยเด็กเขายากจน ต้องประสบความทุกข์ยากลำบากเพื่อการหาเลี้ยงชีพ แต่ด้วยความมานะบากบั่น **ในที่สุด**เขาประสบความสำเร็จ มีฐานะร่ำรวย จึงคอยช่วยเหลือผู้ยากไร้เสมอ

คำอุทาน

คำอุทาน คือ คำที่พูดออกมาด้วยน้ำเสียงแตกต่างจากเสียงของคำธรรมดาเพื่อแสดงอารมณ์ ความรู้สึกต่าง ๆ ของผู้พูด คำอุทานมักปรากฏอยู่หน้าประโยค ในการเขียนนิยมใช้เครื่องหมายอัศเจรีย์ (!) กำกับหลังคำอุทานนั้น

คำอุทาน แบ่งเป็น ๑๐ ชนิด คือ คำอุทานแสดงการร้องเรียกหรือบอกให้รู้ตัว คำอุทานแสดงความตกใจ คำอุทานแสดงความเสียดาย ผิดหวัง สงสาร คำอุทานแสดงความไม่พอใจ โกรธเคือง คำอุทานแสดงความประหลาดใจ คำอุทานแสดงความเข้าใจหรือรับรู้ คำอุทานแสดงความเจ็บปวด คำอุทานแสดงความโล่งใจ คำอุทานแสดงความดีใจ คำอุทานแสดงความท้อใจ เบื่อหน่าย

๑. คำอุทานแสดงการร้องเรียกหรือบอกให้รู้ตัว

คำอุทานแสดงการร้องเรียกหรือบอกให้รู้ตัว เช่น แน่ะ! นี่แน่ะ! เฮ้!

ตัวอย่าง **เฮ้!** วินมานั่งอยู่นี่เอง

๒. คำอุทานแสดงความตกใจ

คำอุทานแสดงความตกใจ เช่น ว้าย! โอ๊ะ! ตายจริง! ช่วยด้วย! คุณพระ!

ตัวอย่าง **ว้าย!** คนตกน้ำ

๓. คำอุทานแสดงความเสียดาย ผิดหวัง สงสาร

คำอุทานแสดงความเสียดาย ผิดหวัง สงสาร เช่น โถ! โธ่! อนิจจัง! พุทโธ่! โธ่เอ๋ย!

ตัวอย่าง **โถ!** นาสงสารนกเป็ยกฝน

๔. คำอุทานแสดงความไม่พอใจ โกรธเคือง

คำอุทานแสดงความไม่พอใจ โกรธเคือง เช่น เหม่! อุเหม่! อี้ม! ชิชะ! ดูตุ้!

ตัวอย่าง **อี้ม!** ใครมาหยิบรองเท้าของฉันไป

๕. คำอุทานแสดงความประหลาดใจ

คำอุทานแสดงความประหลาดใจ เช่น ฮะ! ฮ้า! เอ๊ะ! โอ้โฮ!

ตัวอย่าง **โอ้โฮ!** เสือขาวสะอาดจัง

๖. คำอุทานแสดงความเข้าใจหรือรับรู้

คำอุทานแสดงความเข้าใจหรือรับรู้ เช่น อ้อ! อ้อ!

ตัวอย่าง **อ้อ!** เข้าใจแล้ว

๗. คำอุทานแสดงความเจ็บปวด

คำอุทานแสดงความเจ็บปวด เช่น โอย! โอ้ย!

ตัวอย่าง **โอ้ย!** เจ็บจังเลย

๘. คำอุทานแสดงความโล่งใจ

คำอุทานแสดงความโล่งใจ เช่น เฮอ!

ตัวอย่าง **เฮอ!** สอบเสร็จแล้ว

๙. คำอุทานแสดงความดีใจ

คำอุทานแสดงความดีใจ เช่น ไชโย! เฮ!

ตัวอย่าง **ไชโย!** เราชนะแล้ว

๑๐. คำอุทานแสดงความท้อใจ เบื่อหน่าย

คำอุทานแสดงความท้อใจ เบื่อหน่าย เช่น เฮ้อ!

ตัวอย่าง **เฮ้อ!** รถติดอีกแล้ว

ฝึกไว้...ได้คุณค่า

ตอนที่ ๑

คำชี้แจง : นักเรียนวิเคราะห์ชนิดและหน้าที่ของคำเชื่อมในประโยค

๑. ผมมีความสุขที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่น

คำเชื่อม คือ _____

ชนิดของคำเชื่อม คือ _____

๒. ละครเกาหลีจะออกอากาศซ้ำในเวลา ๑๔ นาฬิกา กับ ๑๘ นาฬิกา

คำเชื่อม คือ _____

ชนิดของคำเชื่อม คือ _____

๓. ต้นไม้มีประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อม แต่มนุษย์ก็ยังตัดต้นไม้

คำเชื่อม คือ _____

ชนิดของคำเชื่อม คือ _____

๔. ใคร ๆ ในละแวกนั้นต่างเคารพนับถือท่านอย่างจริงใจ เนื่องจากท่านเป็นผู้ใหญ่ที่มีเมตตา มักให้ความช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยากเสมอ

คำเชื่อม คือ _____

ชนิดของคำเชื่อม คือ _____

ตอนที่ ๒

คำชี้แจง : นักเรียนเติมคำอุทานให้เหมาะสมกับประโยคที่กำหนดและ

บอกอารมณ์ ความรู้สึกของคำอุทานนั้นให้ถูกต้อง

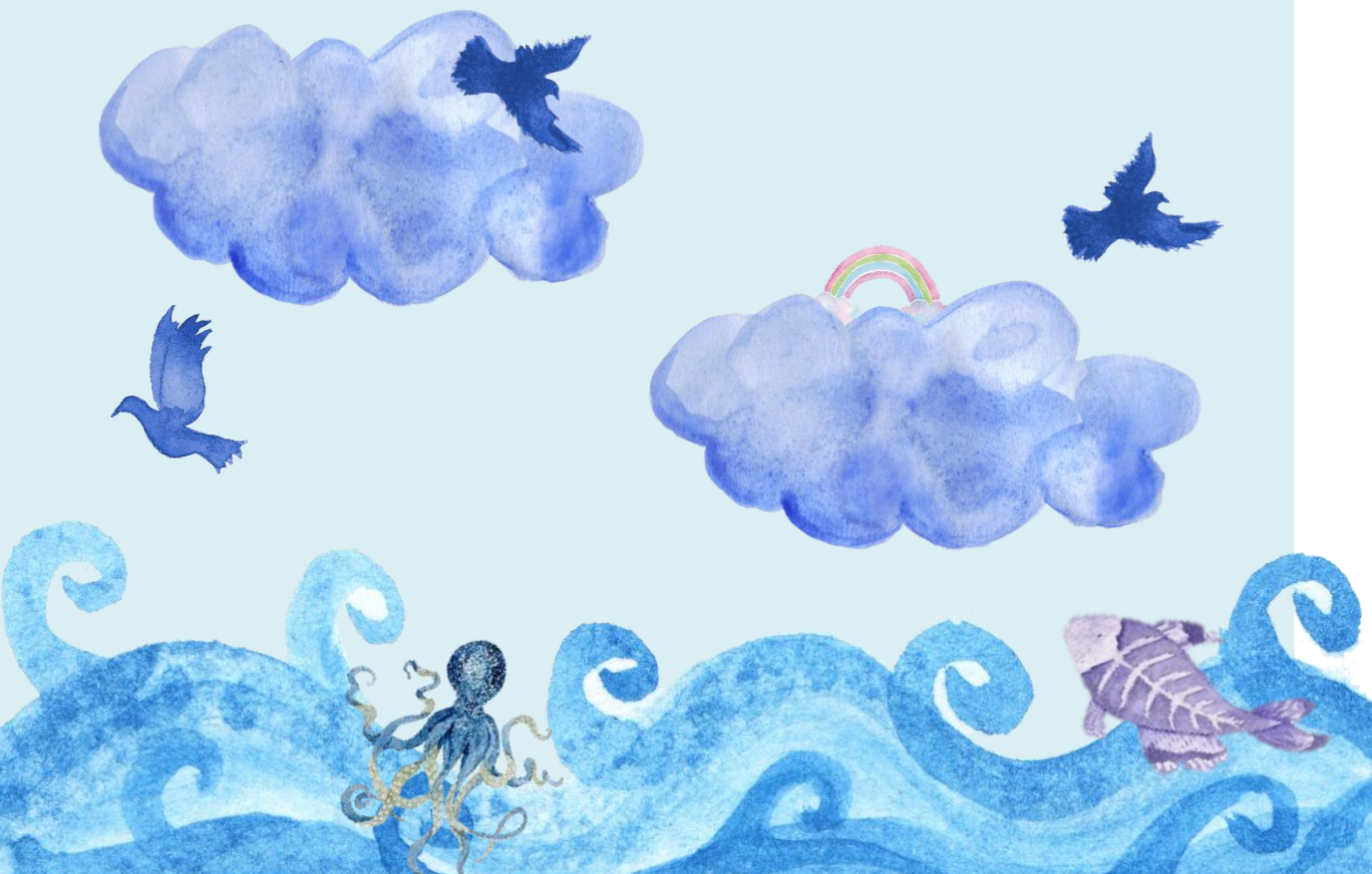
๑. _____ ฉันสอบเข้าเรียนต่อได้

แสดงอารมณ์ ความรู้สึก _____

๒. _____ ทำไมฉันไม่ดูเหี่ยวเฉาอย่างนี้
แสดงอารมณ์ ความรู้สึก _____
๓. _____ ผู้หญิงคนนั้นเป็นน้องสาวของตัวเอง
แสดงอารมณ์ ความรู้สึก _____
๔. _____ เมื่อไรฉันจะทำงานเสร็จเสียที
แสดงอารมณ์ ความรู้สึก _____
๕. _____ ไม่ต้องวิตกกังวล เดี่ยวฉันจะช่วยเธอเอง
แสดงอารมณ์ ความรู้สึก _____

ตอนที่ ๓

คำชี้แจง : นักเรียนสร้างแผนผังความคิดคำเชื่อมจากบทอ่าน
“เสนาหาเงือกทะเล”

เอกสารอ้างอิง

ชันธชัย อธิเกรียรติ และคณะ. (๒๕๕๓). หนังสือเรียน รายวิชา
พื้นฐาน ภาษาไทย หลักภาษาและการใช้ภาษา ป.๖.

กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.

นฤกร รุจิเรข. (๒๕๕๕). หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย
หลักภาษาและการใช้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖.

กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บริษัทพัฒนาคุณภาพวิชาการ
(พว.) จำกัด.

สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ, สุโขทัยธรรมาธิราช, มหาวิทยาลัย.

(๒๕๓๓). การใช้ภาษาไทย (พิมพ์ครั้งที่ ๑๑). นนทบุรี :

โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.

(๒๕๕๕). หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย ชุดภาษา
เพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖. กรุงเทพฯ :

สกสศ. ลาตพร้าว.

